

ОТГЛЕЖДАНЕ НА ЗАХАРНА ЦАРЕВИЦА В БЪЛГАРИЯ – АНАЛИЗ НА ТЕХНОЛОГИЧНО-ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ РАЗХОДИ

Георги Йорданов

Институт по царевицата - Кнежа, 5835 ; E-mail: geo.i@dir.bg

GROWING SWEET CORN IN BULGARIA - ANALYSIS OF TECHNOLOGY PRODUCTION COSTS

Georgi Yordanov

Institute of Maize - Knezha, 5835, Bulgaria

ABSTRACT

The paper presents the results of an updated analysis of technology costs in the production of sweet corn in Bulgaria and the possibilities for their optimization. As a result of the study made the following conclusions:

Technological production costs for growing sweet corn are similar to those in normal growing forage maize under irrigation. For the period 2012 - 2013 year total cost of raising 1 decare sweet corn in the region of central Bulgaria move within 200-320 lv/dka.

Most a large share in the costs of production of sweet corn at the expense of seeds, which are expensive, especially hybrid seeds. Prices vary too large limits and costs decare of them can be from 40 to 100 leva and more. In order to optimize this cost it is necessary to avoid the purchase of seeds of small packages, which is advantageous because of the very high prices and speculative. It is necessary to look for contacts to buy seeds in bulk directly from the companies selected sweet corn hybrids. For Bulgaria, an opportunity may be contact with the Institute of corn Knezha where are established and recognition a lot of new high yielding hybrids sweet corn.

Key words: sweet corn, corn production, costs

УВОД

Захарната царевица е добре позната в световен мащаб зеленчукова култура. Отглежда се в повече от 70 страни по света и заема площи от над 3 500 000 декара. Най-много захарна царевица се отглежда и консумира в САЩ, където засяваните ежегодно площи достигат над 2 000 000 декара (Тошева, 1997; U.S. Sweet corn statistics).

Актуалната икономическата оценка за необходимите производствени разходи и състоянието на пазара им, за всяка една земеделска култура има важно значение за правилната ориентация на производителите решили да правят бизнес с тях.

В България захарната царевица все още няма подобаващо голямо разпространение поради слабите традиции у нас за нейното консумиране. Тези традиции обаче вече се променят в положителна насока с приобщаването на страната ни към Европейския съюз и западната култура на хранене. Все повече предприемчиви производители у нас се насочват към производство на тази технологично сравнително недобре позната зеленчукова култура, която иначе дава възможност за добри икономически резултати. Важно значение за това оказва и конкретните постижения у нас в областта на селекцията на захарна царевица (Глогова, 2010; Йорданов, 2003, 2010)

Целта на тази публикация е да се направи актуален анализ на технологичните разходи при производство на захарна царевица у нас и възможностите за тяхното оптимизиране.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Използвани са икономически данни за периода 2010-2013 год. от агростатистиката за царевица и ситуационно-перспективните анализи за царевицата на министерството на

земеделието, агропазарни данни от фирма “САПИ” ООД и актуални оферти на фирми за извършване на специфични земеделски операции свързани с отглеждането на царевицата за 2011-2013 години. Използвани са резултати от държавното изпитване на биологичните и стопански качества в ИАСАС на новите български хибриди захарна царевица – Кн захарна 1, Кнежа 2 su и Кнежа 3 su, както и резултати от изпитванията на хибридите от техните автори.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Технологично производствените разходи при отглеждане на захарна царевица у нас са най – близко до тези при отглеждане на обикновената фуражна царевица при поливни условия.

По данни на „Система за агропазарна информация” (САПИ), средните за страната разходи за производство на царевица за реколта 2011 г. са 101,5 лв./дка, като варират в широки граници по райони – от средно 84 лв/дка в района на Бургас до средно 150 лв/дка в района на Хасково. При среден добив за страната от 553 кг/дка, се формира средна себестойност на царевица от реколта 2011 г. около 184 лв/тон. Цените на царевичното зърно достигат най-високи стойности до 430-450 лв/т. през 2011 г., като през 2013 г. са на нива 330-370 лв/т.

На таблица 1 са представени обобщени данни за средните разходи, в лева без ДДС, за извършване на основни технологично-производствени мероприятия при отглеждането на фуражна царевица за зърно и захарна царевица за кочани в централна България за периода 2012/13 год., получени от различни източници.

Анализът на получените резултатите показва, че за отглеждане на захарна царевица у нас се изискват по- високи разходи в сравнение с отглеждане на обикновена фуражна царевица. По- високите разходи идват най-много от разходите за семена за посев, а също от специфичния начин за бране и обработка на захарната царевица и някои допълнителни агротехнически мероприятия като евентуалното чистене на странични разклонения - братя.

Най-големи разходи при производството на захарна царевица се правят за семена, които са доста скъпи, особено хибридите. Избора на най-подходящия сорт обаче е от първостепенно значение за постигане на добри производствени и съответно икономически резултати. Отглеждането на хибридни хетерозисни сортове в сравнение с обикновените свободно опрашени сортове – популации води до получаване на значително повече и по – качествена продукция, която определено си заслужава по-високите цени на хибридите семена. По това разходно перо има възможност за значително снижаване на разходите, при наличие на пазара на повече сортове с по-добри ценови нива.

Варирането в цените на семената от захарна царевица на нашия пазар е доста голямо, поради все още ограниченото предлагане на разнообразни сортове и спекулациите с цената им. Закупуването на семена на малки опаковки не е изгодно поради прекалено високите цени. Необходимо е да се търсят контакти за закупуване семена на едро директно от фирмите селекциониращи хибриди захарна царевица. За България една такава възможност може да бъде контакта с Института по царевицата в гр. Кнежа където са създадени и признати нови високо продуктивни хибриди захарна царевица. На таблица 2 са представени средните продуктивни възможности на нови Български хибриди захарна царевица по данни на техните автори. Както се вижда от таблицата, създадените нови български хибриди захарна царевица показват много добри продуктивни възможности при отглеждане на поливни условия, като същевременно позволяват да се отглеждат и да дават сравнително добри добиви и при условия на отглеждане без напояване.

Друго съществено разходно перо при отглеждане на захарната царевица са разходите по нейното напояване. Като зеленчукава култура тя се нуждае от поливане. За да се осигурят високи добиви и качество на получаваната продукция при нея трябва да се осигурят

минимум три поливки или повече в зависимост от климатичните условия и чувствителността към засушаване на използваните сортове.

Разходите по тази дейност зависят главно от цената на използваната вода за напояване и таксите за използваните поливни съоръжения. При собствени водоизточници разходите могат да се съкратят значително. Броя на поливките може да бъде съкратен съществено при използване на по-сухоустойчиви хибриди захарна царевица. Повечето от предлаганите чужди хибриди, обаче макар и продуктивни, не са достатъчно сухоустойчиви. Такива са някои от създадените и признати хибриди захарна царевица на Института по царевичата в гр. Кнежа, където селекционния процес се провежда при неполивни условия. Използването на сухоустойчиви хибриди захарна царевица дава гаранция за получаване на добри добиви и при евентуални затруднения или пропуски при поливките на посевите.

Другото съществено разходно перо в отглеждането на захарната царевица са разходите по прибиране и заготовка на кочаните от полето. Процедурата е доста трудоемка, когато не е механизирана. Закупуването на прибираща техника обаче за условията на България е доста голяма инвестиция. Цените на тази техника е около 15-20 хиляди долара и е икономически неизгодно да се закупува при отглеждане на площи под 50 дка. Освен това прибраните кочани не могат да се продават без допълнително ръчно оглеждане за тяхното качество и дообработка за получаване на подходящ търговски вид (фиг. 1 и фиг. 2).

Закупуването на прибираща техника може да се осъществи на един по-късен етап в бизнеса със захарна царевица, когато вече има едни отвърдени търговски контакти с потребителите и заявки за по-големи количества от нея. Ръчното прибиране на продукцията при по-малки площи на отглеждане за нашите условия засега е икономически по-изгодно.

ИЗВОДИ

Технологично производствените разходи при отглеждане на захарна царевица са най-близки до тези при отглеждане на обикновена фуражна царевица при поливни условия. За периода 2012 – 2013 год. общите разходи за отглеждане на 1 декар захарна царевица за района на централна България се движат в границите на 200-320 лв/дка.

Най-голям дял в разходите при производството на захарна царевица се правят за семена, които са скъпи, особено хибридите. Цените варират в твърде големи граници и разходите за декар могат да бъдат от 40 до 100 лева и повече. За да се оптимизират тези разходи необходимо е да се избегне закупуването на семена на малки опаковки, което не е изгодно поради прекалено високите и спекулативни цени. Необходимо е да се търсят контакти за закупуване семена на едро директно от фирмите, селекциониращи хибриди захарна царевица. За България една такава възможност може да бъде контакта с Института по царевичата в гр. Кнежа, където са създадени и признати нови високо продуктивни хибриди захарна царевица.

Литература

1. Глогова, Л. 2010. Характеристика на хибрид Кн- захарна 1. Арапен университет Пловдив. Науч.тр., т.LV,кн.3, с.163-168.
2. Йорданов, Г.,2003. Захарна царевица-продуктивни възможности и органолептична оценка на два нови хибрида. Научна конф. с международ.участ."Ст.Загора 2003" 5-6 юни 2003г. Сборник-Том I Част 2 с. 85-86
3. Йорданов Г.,2010. Кнежа 2 su – нов български хибрид захарна царевица. Раст. Науки, 47, с.512-514
4. Тошева, Т. (1997) Захарна и пуклива царевица, Изд. PSSA, СА, София, стр. 1-10.
5. U.S. Sweet corn statistics, Table01, Sweet corn: census farm numbers @ area harvested, 1978-2007.

Таблица 1.

Средни разходи, в лева без ДДС, за извършване на основни технологично - производствени мероприятия при отглеждането на фуражна царевица за зърно и захарна царевица за кочани в централна България за 2012/13 год.

Технологично-производствени мероприятия	Фуражна царевица - разходи	Захарна царевица - разходи
	Минимални – Максимални в Лева без ДДС	Минимални – Максимални в Лева без ДДС
Основна оран	9 лв/дка - 12 лв/дка	9 лв/дка - 12 лв/дка
Предсеитбено култивиране (1 бр.)	5 лв/дка - 6 лв/дка	5 лв/дка - 6 лв/дка
Торене с тороразпръсквачка	1,5 лв/дка - 2 лв/дка	1,5 лв/дка - 2 лв/дка
Азотен тор –амон.селитра, 30кг/дка	18 лв/дка - 20 лв/дка	18 лв/дка - 20 лв/дка
Сеитба със сеялка	5 лв/дка - 6 лв/дка	5 лв/дка - 6 лв/дка
Семена за посев (хибридно F1)	6 лв/дка - 15 лв/дка	40 лв/дка - 100 лв/дка
Пръскане с пестициди	1,1 лв/дка - 1,3 лв/дка	1,1 лв/дка - 1,3 лв/дка
Почвен хербицид	3 лв/дка - 5 лв/дка	3 лв/дка - 5 лв/дка
Листен хербицид	8 лв/дка - 12 лв/дка	8 лв/дка - 12 лв/дка
Инсектицид	2 лв/дка - 4 лв/дка	2 лв/дка - 4 лв/дка
Браздене с култиватор	6,2 лв/дка - 7 лв/дка	6,2 лв/дка - 7 лв/дка
Чистене братя (при необходимост)	-	10 лв/дка - 12 лв/дка
Поливане - труд	3 лв/дка - 5 лв/дка	3 лв/дка - 5 лв/дка
Поливна вода за 1 поливка – 30т/дка	15 лв/дка - 21 лв/дка	15 лв/дка - 21 лв/дка
Бране кочани - ръчно	22 лв/дка - 30 лв/дка	35 лв/дка - 50 лв/дка
Бране кочани - комбайн	15 лв/дка - 17 лв/дка	? - ?
Транспорт	0,12 лв т/км - 0,7 лв т/км	0,12 лв т/км - 0,7 лв т/км
Общо разходи	120 лв/дка - 164 лв/дка	162 лв/дка - 264 лв/дка

Таблица 2.

Средни продуктивни възможности на нови Български хибриди захарна царевица по данни на техните автори.

Хибриди	При неполивни условия	При поливни условия
	Минимално – Максимално	Минимално – Максимално
Кн Захарна 1		
Брой стандартни кочани	3100 бр/дка - 5500 бр/дка	5400 бр/дка - 6200 бр/дка
Общо тегло стандартни кочани	670кг/дка - 918 кг/дка	980кг/дка - 1100 кг/дка
Кнежа 2 su		
Брой стандартни кочани	3150 бр/дка - 5000 бр/дка	5500 бр/дка - 6900 бр/дка
Общо тегло стандартни кочани	700кг/дка - 900 кг/дка	1200кг/дка - 1600 кг/дка
Кнежа 3 su		
Брой стандартни кочани	3000 бр/дка - 4300 бр/дка	5000 бр/дка - 6300 бр/дка
Общо тегло стандартни кочани	800 кг/дка - 1000 кг/дка	1500 кг/дка - 1900 кг/дка

Фигура 1. Прибираща техника за кочани от захарна царевица

Фигура 2. Ръчна дообработка на кочани от захарна царевица